

Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi

www.turib.org

İznik (Nicea) İçin Yeni Bir Alternatif Turizm Potansiyeli: Spor Turizmi*

Emel ADAMIŞ^{a**}

^a Bursa Uludağ Üniversitesi İznik Meslek Yüksekokulu, Turist Rehberliği Programı, E-posta: emeladamis@uludag.edu.tr,

ORCID: 0000-0001-6445-005X

Öz

Ülke genelinde turizm ve sporun birbirini tamamlayan iki önemli sektör olduğu; Türkiye'nin iklim ve coğrafi koşullar bakımından zengin bir ülke olarak alternatif turizm türlerine ve özellikle spor turizmi faaliyetleri için yüksek potansiyel taşıdığı; dünya spor turizminden henüz hak ettiği payı alamadığı açıktır. Çalışmada, son dönemlerde hem yerel hem ulusal hem de uluslararası düzeyde spor etkinliklerine ev sahipliği yaparak yerli ve yabancı kitleleri çekmeyi başaran ve medeniyetlerin başkenti olarak anılan İznik'in spor turizmine yönelik mevcut durumunun tespit edilerek potansiyelinin değerlendirilmesi ve önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Çalışma sonunda İznik spor turizmine yönelik mevcut durum tespiti ve öneriler sunulmuştur. İlçenin turizm istatistiklerinin izlenebilirliğinin olmaması büyük bir sorun teşkil etmektedir. Alternatif turizm ürünü olarak yön tayin edilebilmesi için İlçenin (spor) turizm master planının ivedilikle hazırlanması gerekmektedir. Konaklama alt yapısı geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: İznik, Nicea, Spor turizmi, Alternatif turizm.

Jel kodu: L83

A New Alternative Tourism Potential for İznik (Nicea): Sports Tourism

Abstract

Throughout the country, tourism and sports are two important sectors completing each other. As a country rich in climate and geographical conditions, Turkey has a high potential for alternative tourism types and especially for sports tourism activities; however, it is clear that it has not yet received the share it deserves from sports tourism. In the study, it is aimed to determine and evaluate the potential and make suggestions on the current situation of İznik, which is known as the capital of civilizations and is attracting local and foreign audiences by hosting both local, national and international sports events. At the end of the study, current situation determination and suggestions for İznik sports tourism are presented. The lack of traceability of the tourism statistics concerning the district poses a major problem. In order to determine the direction as an alternative tourism product, the (sports) tourism master plan of the district should be prepared immediately. Accommodation facilities should be improved.

Keywords: İznik, Nicea, Sports Tourism, Alternative Tourism.

Jel Code: L83

Makalenin Geçmişi:

Gönderim Tarihi :10.07.2022

Birinci Düzeltme :17.07.2022

Kabul :26.07.2022

Makale Türü : Derleme

Adamiş, E. (2022). İznik (Nicea) İçin Yeni Bir Alternatif Turizm Potansiyeli: Spor Turizmi. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 157-167

* Not: Bu çalışma derleme makalesi olduğundan etik kurul onayı gerekmemektedir.

** Sorumlu Yazar: E. Adamiş (emeladamis@uludag.edu.tr)

1. Giriş

Turizm sektörünün ekonomik, sosyal, kültürel ve politik açılardan önemi yadsınamayacak kadar fazladır. Eğlenme ve dinlenmenin yanında sağlıklı yaşam faktörlerini özünde bulunduran sportif faaliyetlere son dönemlerde artan ilgi ve turist seyahatlerinin yarısından fazlasının eğlenme, dinlenme ve boş zaman faaliyetlerine yönelik olması, sporun turizm politikalarını geliştirmede dikkate değer bir potansiyel yaratacağına işaret etmektedir.

UNWTO (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü) verileri; 2016 yılında dünya genelinde uluslararası seyahat ve turizm gelirlerinin %10'unun spor turizminden kaynaklandığını, bazı destinasyonlarda spor turizminin turizm sektörü içindeki payının %25'e ulaştığı ve bu oranın Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde daha da yüksek olduğunu (%55 seviyelerinde) göstermektedir. Aynı zamanda, küresel turizmin yıllık büyüme oranı %4-5 seviyelerinde seyrederken, spor turizminin yıllık büyüme oranının yaklaşık %14 olduğu belirtilmektedir (UNWTO, 2016). TURSAB (2014) spor turizmi raporuna göre, Türkiye spor turizminin toplam turizm içindeki payı %1,5-2 seviyelerinde olup, payın büyük kısmı golf ve futbol ile sınırlı kalmıştır.

Mevsimsellik etkisini en aza indirme ve turizm faaliyetlerinin 12 aya yayılması amacıyla bir çıkış yolu olarak görülen alternatif turizm türlerinden biri olan spor turizmi, sürdürülebilirlik ve ülke tanıtımı için önemli bir potansiyel yaratmaktadır. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde kurulan Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü 11. Kalkınma Planındaki (2019-2023) hak edilen hedeflere ulaşmayı amaçlayarak Türkiye Spor Turizmi Stratejisini oluşturmayı planlamış ve ilk adım olarak 11 Kasım 2019 tarihinde tüm paydaşların da katılımıyla Spor Turizmi Çalıştayı düzenlemiştir. "Sporda Marka Ülke Türkiye" sloganıyla çalışmalarına başlayan komisyonlar Türkiye'nin spor turizminde potansiyeline uygun payı alabilmesi için güçlü olunan alanları belirleyerek bir yol haritası ve eylem planı hazırlamayı hedeflemiştir (Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı, 2019).

Ülke genelinde turizm ve sporun birbirini tamamlayan iki önemli sektör olduğu; Türkiye'nin iklim ve coğrafi koşullar bakımından zengin bir ülke olarak alternatif turizm türlerine ve özellikle spor turizmi faaliyetleri için yüksek potansiyel taşıdığı; dünya spor turizminden henüz hak ettiği payı alamadığı açıktır.

Bir bölgede spor turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için uygun coğrafi ve iklim koşullarının yanında, yeme-içme, konaklama, ulaşım, nitelikli tesis gibi kriterlerin de sağlanması önemlidir. Bu noktadan hareketle, teorik olan bu çalışmada son dönemlerde adını spor faaliyetleri ile duyurmaya çalışan Bursa ilinin İznik ilçesinin spor turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi ve mevcut durumunun tespit edilerek önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Çalışmada ikincil verilerden ve araştırmacının saha gözlemlerinden yararlanılmış, ayrıca İznik Belediyesi, Kaymakamlık, İznik Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü ile görüşülerek online ve offline erişimi olmayan güncel istatistik veriler talep edilmiş, elde edilen veriler üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

2. Literatür Taraması

2.1. Spor ve Turizm İlişkisi

Dinamik bir yapı ile sürekli gelişim ve değişim içerisinde olan turizm sektörü için spor, eski dönemlerden beri bu değişimde etkisini gösteren bir olgu olarak var olmuştur. Ulaşım sektöründeki hızlı gelişmeler, insanların refah seviyesindeki artış, spor katılımcılarının genişleyen demografik profili, aktif yaşam, sağlık ve zindeliğe artan ilgi, boş zaman ve tatil zamanlarında eğlence amaçlı sporlara artan talep (Highaman & Hinch, 2018), kitlesel spor organizasyonlarının önem kazanması ve kültürel iletişim farkındalığı, spor ile turizm ilişkisini başlatan güçlü unsurlar olmuştur.

Günümüzde ise turizm sektörü içinde var olan spor, kendine has bağımsız yapısıyla özgün bir form yaratmış ve turizm sektörünün tamamlayıcı bir parçası olmuştur. Spor ve turizm sadece aktif bir sportif etkinliğine katılmak olarak basite

indirgenmemiş tam tersi kültürel ve sosyal bir faktör olarak da turizm aktivitesi sürecine dahil olmuştur. Spor da, turizm gibi, sosyallik üzerine inşa edilmiş bir olgudur (Andrews, 2006). Bir oyundan daha fazlasını ifade eden spor, başlı başına sosyo-kültürel bir olgu olarak aynı zamanda ulusal kimliği de temsil eder hale gelmiştir. Belki de sosyo-kültürel anlamdaki işlevinin en güzel örneği Olimpiyat Oyunlarında gözlemlenmektedir. Olimpiyat Oyunları, katılan ülke sayısı, etkinliğin büyüklüğü ve uluslararası medya aracılığıyla küresel bir ortamda ev sahipliği yapan ülkelerin, tarihlerini ve kültürlerini sergilemede aracı olması nedeniyle özellikle ülkeler için dış politika hedeflerine ulaşma çabalarında popüler bir platform olarak yorumlanmaktadır (Dubinsky, 2022). Bu nedenle, Olimpiyat Oyunları ve FIFA Dünya Kupası gibi uluslararası mega spor etkinlikleri kamu diplomasisi ve spor diplomasisi yolu ile ülke imajında etkili olabilmektedir. “*Spor diplomasisi sayesinde bir ülkenin yetiştirdiği sporcudan antrenörüne, hakeminden uluslararası spor örgütlerinde görev alan temsilcilerine kadar tüm unsurlar uluslararası alanda sahneye çıkmakta ve bunlar aynı zamanda ülkenin cazibesini ve gücünü temsil etmektedir*” (gsb.gov.tr, 2021). Öte yandan büyük çaplı spor etkinliklerinin destinasyonlarda oluşturabileceği olumsuz etkiler fiyat artışları, güvenlik riski, çevresel etkiler, atık sorunları, gürültü kirliliği, vb. olarak sıralamak mümkündür.

Spor faaliyetlerindeki modern değişimlerin, turizmin üretim ve tüketimindeki kitlesel dönüşümlerde de kendini hissettirmeye başladığı (Hall, 2002), 2001 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ve Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC), ilk uluslararası spor ve turizm konferansına Barselona’da ev sahipliği yapmış olmasından anlaşılabilir. Spor turizminin bu denli gündeme gelmesinin ardından 2002 yılı ve sonrası akademik çalışmalarda da ciddi bir artış olmuştur (Çetiner, 2022). Artık, Birleşmiş Milletlerin (BM) sporu insancılık ve insani gelişme için bir araç olarak gördüğünü, insan haklarını teşvik ettiğini (United Nations, 2016), spora ve sporla ilgili turizme katılımın önündeki engellerin kaldırıldığını, engellilere yönelik spor etkinliklerinin daha fazla önemsendiğini, açıkça gözlemlemek mümkündür.

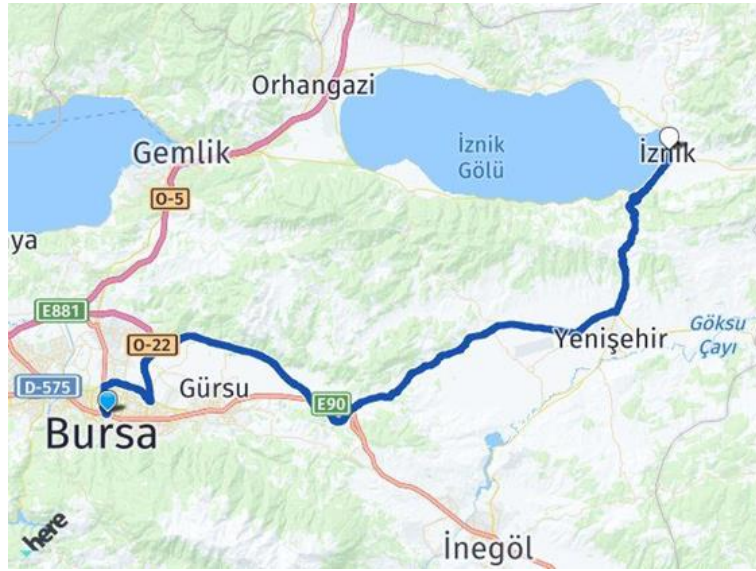
Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ve Katalan Turist Kurulu (Agència Catalana de Turisme) tarafından 2020 Mayıs ayında planlanan Dünya Spor Turizmi Kongresi tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi nedeniyle iptal edilerek, 25-26 Kasım 2021 tarihleri arasında İspanya’nın Katalonya eyaletinin Lloret de Mar kentinde gerçekleştirmiştir. Turizm ile sporun kesiştiği noktada, spor etkinliklerinin, destinasyon markalaşması, altyapı geliştirme ve diğer ekonomik ve sosyal faydalar açısından başarılı bir şekilde kullanıldığında turizm gelişimi için bir katalizör olabileceği düşünülmektedir. Düzenlenen son kongredeki amaç, 2030 *Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi* çerçevesinde, spor turizmi ile sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişkiyi ve spor turizminin turizmin yayılması, farklılaşması ve mevsimsellikten arındırılması için nasıl bir araç olarak hizmet edebileceğini araştırmak olarak ifade edilmiştir (UNWTO, 2021).

Son dönemlerde ulusal alan yazında spor turizmine yönelik çalışmalarda artış olduğu (Yıldırım, 2021) ve bu çalışmaların il bazında gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Spor turizmi potansiyelinin nitel ve nicel içerikli çeşitli yöntemlerle değerlendirildiği bazı iller arasında Antalya (Yeşil, 2015), Giresun (Gürsoy, 2016), Artvin (Akyol ve Akkaşoğlu, 2021), Muş (Eroğlu ve Kaynar, 2021) yer alırken; ilçe bazında sadece Akçakoca ilçesine yönelik çalışmaya rastlanmıştır (Turgut, 2021). Uluslararası alan yazında ise bibliyometrik analizler spor turizmine yönelik çalışmaların iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik ilişkisine yönelik bir eğilimde olduğunu belirtmektedir (Çetiner, 2022).

Spor turizminin son 75 yılını gözden geçirmeyi ve gelecek 75 yılın potansiyelini keşfetmeyi amaçladığı çalışmasında Higham (2021), artık spor ve turizmin fırsat ve kapsayıcılık ilkeleri üzerine kurulması gerektiğini hatırlatmıştır. Yazar aynı zamanda spor ve turizm araştırmalarının, Birleşmiş Milletler’in 2015-2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile uyumlu ulusal ve bölgesel politika hedeflerini ele alması gerektiğinin, spor ve turizm uygulamalarını şekillendiren sosyo-kültürel, ekonomik ve politik güçlerin toplumlarımızı bu zorluklarla başa çıkmak için dönüştürmede önemli rollerle sahip olduklarının da altını çizmektedir.

2.2. İznik (Nicea)

Marmara Bölgesinde bulunan Bursa ilinin tarihi ilçesi olarak bilinen ve 43 bini aşkın nüfusu ile 7. büyük ilçesi olan İznik, Bursa'nın kuzeydoğusunda yer alır ve il merkezine ortalama 85 km mesafededir. İznik Gölü'nün doğu kıyısında bulunan İznik, Derbent Dağı, Ayvaş Dağları ve uzantılarıyla çevrelenmiş son derece verimli bir ovada kurulmuştur. İznik, doğudaki Lefke boğazı tarafından Sakarya vadisine bağlanırken, batıdaki Karsak Suyu ve vadisi İznik Gölü'nü Gemlik Körfezi'ne bağlayarak gölün fazla suyunu buraya boşaltmaktadır. İznik, Bursa Yenişehir Havalimanına mesafesi yaklaşık olarak 32 kilometre, İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanına ise 110 km mesafededir. İznik, Yalova arası 60km. olan karayolundan sonra Yalovadan İstanbul'a deniz yoluyla yaklaşık iki saatte geçilebilmektedir (İznik Belediyesi, 2022).

Şekil 1. Bursa-İznik ve Çevresi

Kaynak: Pinterest, 2022

Akdeniz iklimine benzer bir iklimin hâkim olduğu İznik'te yazları sıcak, kışları ılıman ve yağışlı (yıllık ortalama sıcaklık 14°C-16°C) geçer. Ortalama güneşli gün sayısı 270'dir. İznik Gölü, uzunluğu 33 km, genişliği ortalama 12 km, çevresi 95 km ve derinliği 85 km olan Türkiye'nin 5. büyük doğal gölü ve en önemli doğal turizm kaynağıdır (BEBKA İznik İlçe Raporu, 2012).

İznik'te ilk uygarlık izlerinin MÖ 4000 yıl öncesine kadar dayandığı kaynaklarda belirtilmiştir. Ancak toplu yerleşmeler MÖ 2500 yıllarında höyüklerle ortaya çıkmıştır. "Epigrafistlerin (yazıt bilimci) araştırmalarına göre bugünkü 'İznik' ismi, eski Yunancada 'Nikaia'ya doğru' anlamını taşıyan 'EIS TEN NIKAIION' dan gelmektedir. EIS ve NIK heceleri halk dilinde kaynaştırılarak önce EISNIK sonra ISNIK ve günümüzde de İZNIK şeklini almıştır" (Yalman, 2003:29).

Tarihte dört büyük imparatorluğa (Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı) ev sahipliği yapan İznik tarihi, mimari ve coğrafi zenginlikleriyle göze çarpmaktadır. Taşıdığı izler itibariyle açık hava müzesi konumunda olan İznik, 1988 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 'tarihi kentsel sit alanı' ilan edilerek korunmaya alınmıştır (İznik Belediyesi, 2022) ve aynı zamanda UNESCO Dünya Mirası aday listesinde yer almaktadır. 325 ve 787 yıllarında 1. ve 7. Konsül İznik'te toplanmıştır. İznik, Hristiyan dinince kutsal kabul edilen ülkemizdeki 8 hac merkezinden biri olarak, inanç turizminde ülkemizin önde gelen destinasyonlarından biridir (KTB, 2022). 14., 15. ve 16. Yüzyıllarda sanat merkezi haline gelmiş olan ve yüzyıllar önce de Türk egemenliği döneminde çinicilik ile ünlenmiş

olan İznik'in çini sanatı 2013 yılında Somut Olmayan Kültürel miras Ulusal Envanterinde kayıt altına alınmış ve seramik literatürüne "Üretilmesi İmkansız Seramik" olarak kaydedilmiştir (Bursa Valiliği, 2022).

Tüm bu değerlere ilaveten, 2,5 yıl süren başvuru dosyası hazırlama süreci sonunda, 27 Kasım 2021 tarihinde İtalya'da düzenlenen toplantıda İznik'in Uluslararası Sakin Şehirler Ağı Cittaslow üyeliği ilan edilmiştir (İznik Belediyesi, 2022). Halkın % 90'ının tarımla uğraşması ve gelir düzeyinin oldukça yüksek olması sebebiyle turizmin ekonomik gelir sağlayıcı bir endüstri olarak algılanmamasına rağmen (Usta, 2005), İznik, orijinal değerlerini korumaya, gelecek nesillere aktarmaya ve turizmde de sürdürülebilirliği sağlamaya çalışan bir ilçe olarak yerel yönetimlerin de desteğiyle alternatif turizm kapsamında çok sayıda atılım göstermektedir. Sonraki bölümde bu çalışmanın ana motivasyonunu oluşturan ve son dönemlerde spor dallarıyla ilgili olarak ulusal ve uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapmaya devam eden İznik ilçesinin faaliyetleri ve spor turizmi potansiyeli hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

2.3. İznik İlçesindeki Spor Turizmine Yönelik Mevcut Faaliyetler

Spor ve turizm uygulamalarını şekillendiren sosyo-kültürel, ekonomik ve doğal değerlerin, toplumların yaşayış biçimlerini de dönüştürdüğü bir gerçektir. Bu anlamda ilçede gerçekleştirilen ve planlanan spora dayalı ulusal ve uluslararası organizasyonlara değinilmiş ve aşağıda Tablo 1 de ilçeye ait fiziki kapasite dahil olmak üzere halihazırda var olan spor kulüp ve dernekleri, spor branşları bir arada sunulmuştur. Tablo 2 de konaklama kapasitesi açısından kamp alan bilgisi görülmektedir.

Tablo 1. İznik Fiziki Kapasite ve Faaliyet Tablosu

KONAKLAMA VE YATAK KAPASİTESİ	SPOR TESİSİ KAPASİTESİ	ULUSAL VE ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI	SPOR KULÜPLERİ VE DERNEKLER	SPOR BRANŞLARI
20 Tesis 165 Çadır 71 Karavan 366 Oda / 730 Yatak	1 Adet Stadyum 3 Adet Halı Saha 1 Adet Spor Salonu İzzet Peşte Su Spor Tesisi	• 4. Dünya Göçebe Oyunları • Uluslararası İznik Ultra Maratonu • Türkiye Pirat Şampiyonası • Oryantiring Türkiye Şampiyonası • Enduro Motokross Yarışları • Kano, Kürek ve Yelken Yarışları	İznik Spor Kulübü İznik Belediye Spor Kulübü Köylerin gençlik ve spor kulüpleri	Yüzme, Koşu, Futbol, Basketbol, Voleybol, Beyzbol, Güreş, Yelken, Kürek, Softbol, Tekvando

Kaynak: İznik Belediyesi (2022)

Tablo 2. İznik Kamp Alanları

TesisAdı	Türü	Çadır Kapasite	Karavan Kapasite	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1 La Cabana	Belediye Belgeli	25	21	3	6
2 Doğa Muhit Camping	Belediye Belgeli	60	25	---	---
3 Aynstayn Kamping	Belediye Belgeli	30	5	6	24
4 Cirit Camping	Belediye Belgeli	50	20	3	12
Toplam		165	71	12	42

Kaynak: İznik Belediyesi (2022)

2.3.1. Dünya Göçebe Oyunları

İlki 2014 yılında düzenlenen Dünya Göçebe Oyunları, Kırgızistan'ın ev sahipliğinde üç kez gerçekleştirilmiş ve bu kez Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilen Bursa'nın İznik ilçesinde 29 Eylül-2 Ekim 2022 tarihlerinde düzenlenmesi kararı alınmıştır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022). Şekil 2'de saha planı sunulan ve etkinliklerin yapılacağı İznik Gölü çevresindeki 473 bin metre kare alan ayrılan bölgede altyapı ve üst yapı çalışmaları devam etmektedir. Türkiye'nin spora

yönelik çalışmaları ve spor turizmi açısından yeni bir dönüm noktası olarak görülen organizasyonun aynı zamanda göçebe halkların yaşamlarına ve medeniyetine farkındalık oluşturması kültürler arası iletişimde spor turizminin rolünü de vurgulamaktadır.

Şekil 2. Göçebe Oyunları İznik Gölü Saha Planı

Kaynak: İznik Belediyesi, 2022

102 ülkeden 3 bin sporcunun katılması öngörülen oyunlarda bugüne kadar 76 ülke ve 2.050 etnosporun yarışmaya katılmaya hak kazandığı ve 40'tan fazla sportif yarışma planlandığı ifade edilmiştir. Alanda 5 bin kişilik bir tribün, güreş ve okçuluk alanları, yeme içme alanları, geleneksel el sanatlarının ziyaretçilerle buluşacağı etno-pazar, ibadet alanları, ateş başı sohbetleri için doğal amfiler, atlı sporlar için 500 at barınağı ile at deneyimleme ve okçuluk eğitim alanlarının yer alacağı belirtilmektedir (İznik Belediyesi, 2022).

2.3.2. Uluslararası İznik Ultra Maratonu

Türkiye'nin en büyük patika koşusu festivali olan ve 3 gün süren İznik Ultra Maratonu, 2011 yılından beri (2020 hariç) aralıksız olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Atletizm Federasyonu, Bursa Valiliği, Bursa Büyükşehir Belediyesi ile İznik Belediyesinin destekleriyle Macera Akademisi-MCR Racesetter tarafından düzenlenmektedir. Her yıl 26 ülkeden Ortalama 1.200 sporcunun katıldığı maratonda 160, 90, 55, 35 ve 25 kilometrelik patika parkurları, 13km Çamdibi, 5K UNESCO Tarihi Kent Koşusu ve Çocuk Koşusu gerçekleştirilmektedir. Maratonda sporcular, İznik'ten başlayarak Dikilitaş, Boyalıca, Ilıca, Anaçayırı, Örnekköy, Sölöz Burnu, Sölöz, Narlıca, Müşküle, Süleymaniye Derbent kontrol noktalarından geçerek İznik Gölü'nün çevresini dolanarak parkurlarını tamamlamaktadırlar. Maraton, izleyicilerle birlikte 2.500 sporseveri bir araya getirmektedir (İznik Belediyesi, 2022).

2.3.3. Türkiye Pirat Şampiyonası

Bir yelken modeli olarak adlandırılan "pirat", iki kişilik tek tip hareketli salmalı bir teknedir. Yelkencilğin temel kurallarını bilmek üzerine kuruludur. Türkiye'de ilk Piratın 1950 yılında yapıldığı bilinmektedir. 2022 Türkiye Pirat Ligi 6 etaptan oluşan bir şampiyona olarak Türkiye Yelken Federasyonu (TYF) himayesinde TYF Pirat Sınıf Komitesi ve Bayramoğlu Yelken Kulübü, tarafından organize edilmektedir. Şampiyonaya 18- 21 Ağustos 2022 tarihlerinde İznik Gölü ev sahipliği yapacaktır.

2.4.4. Oryantiring Türkiye Şampiyonası

Oryantiring, doğada, açık arazide ve kent içinde de yapılabilen, yaş sınırına dayanmayan ve sporcuların önceden belirlenmiş hedefleri, kendilerine verilen harita yardımıyla bulmaya çalıştıkları ve zamana karşı mücadele ederek parkuru tamamlamak için yarıştıkları bir spor türü olarak tanımlanabilir. Genellikle ormanlık arazide gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'nin farklı illerinden ortalama 65 kulübün katıldığı şampiyonaya, her yıl 800 ün üstünde sporcu katılmaktadır. 2022 şampiyonası Haziran ayında İznik Belediyesi'nin desteği ile gerçekleştirilmiştir (İznik Belediyesi, 2022).

2.4.5. Enduro Motokross Yarışları – Türkiye Enduro Şampiyonası

Enduro, Türkiye Motosiklet Federasyonunun düzenlediği 7 branş yarıştan biridir. Enduro Spor (İngilizcede endurance = dayanıklılık) motosiklet – arazi sporu için kullanılan uluslararası terimdir. Enduro sporunda başarı hıza değil, motosikletin ve sürücünün dayanıklılığına ve güvenilirliğine bağlıdır. Klasik şekli ile enduro daha önceden belirlenmiş bir parkurun (toplam 50-80 km arasında) belli bir sürede 3-4 defa geçilmesi ile yapılır (Türkiye Motosiklet Federasyonu, 2022). Bu sporun yapılması için elverişli arazi ve coğrafi niteliklere sahip olan İznik ilçesi her yıl çok sayıda sporcuya ev sahipliği yapmaktadır.

2.4.5. Kano, Kürek ve Yelken Yarışları ve Su Sporları

Çoğu spor türleri için uygun coğrafi koşullara sahip olan İznik Gölü kıyıları, ilk kano festivalini 2017 yılında gerçekleştirmiştir. Kano festivalleri Bursa Büyükşehir Belediyesi, İznik Belediyesi, İznik Kaymakamlığı ve İznik Doğa Sporları Kulübü'nün destekleriyle düzenlenmektedir. Kano, kürek ve yelken yarışları İznik Belediyesi İzzet Peşte Su Sporları Kamp ve Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilmektedir. Kürek ve kano sporu için durgun sular tercih edilmektedir bu nedenle İznik gölü bu sporcular tarafından çok tercih edilmektedir. Kürek sporunda, aynı tekne içerisinde sekiz kürekçi birden bulunabilirken, kano sporu ise, tek başına veya en fazla iki kişiyle gerçekleştirilebiliyor. Ayrıca İznik Gölü su kayağı ve sörf için de tercih edilmektedir.

Bunlara ilaveten, İznik Belediyesi, İznik Kaymakamlığı, İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü iş birliğiyle Güreş, Beyzbol, Softbol, Taekwondo, Futbol ve Yüzme gibi farklı branşlarda da düzenli olarak yaz okulları düzenlenmekte ve hem belediyenin hem de ilçe gençlik kulüplerinin bünyesinde sporcular yetiştirilerek ulusal ve uluslararası yarışlara katılmalarına destek verilmektedir.

3. Sonuç ve Öneriler

Günümüz dünyasında spor etkinlikleri, dünya çapında eğlence endüstrisinin büyüyen bir bileşeni olarak ortaya çıkmış, deneyimleri, değer sistemlerini ve yaşam tarzlarını paylaşmada sanayi sonrası toplumunun sosyalleştirici faaliyetleri olarak ivme kazanmıştır. Çapı ne olursa olsun spor etkinlikleri, doğası gereği hem popüler bir turistik ürün olarak hem de akademik araştırmalarda yaygınlaşan spor turizmi kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Spor turisti akımının gittikçe büyüyüp geliştiğini ve daha fazla insanın -kimisi sağlık, kimileri zevk veya tutku nedeniyle- tatillerini spor arzına göre seçtiğini ve sporun turizm destinasyonlarında belirleyici bir faktör haline geldiğini de söyleyebiliriz. Yerel ya da ulusal düzeyde olmaları fark etmeksizin, spor etkinlikleri içeren turizm faaliyetleri ülke ekonomisi, pazarlama stratejileri, yol altyapısı, şehir planlaması ve genel kalkınma üzerinde etkiye sahiptir.

Bu çalışmada da İznik'in spor turizmi potansiyeli mevcut sahip olunan değerler ve faaliyetler üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Türkiye'de inanç turizminin kalelerinden biri olan ve medeniyetler başkenti olarak anılan İznik'te spor turizmin geliştirilmesi için sadece somut ön koşullara (mevcut spor tesislerinin modernizasyonu, yenilerinin inşası) değil, aynı zamanda spor turizminin kitlelere sunabileceği soyut yönünün korunmasına da yatırım yapılması gerekmektedir. İznik'in ziyaretçilerine kültür, tarih, inanç, sanat, doğa gibi pek çok alanda deneyim sunduğu yadsınamaz. Papanikos'a (2002) göre, yeni tesislerin inşası, spor turizmi pazarını çekmek için her zaman doğru bir yaklaşım değildir. Spor turizmi endüstrisinden yararlanmak isteyen herhangi bir destinasyonun önce kapsamlı araştırma çalışmalarının yapılması önceliklidir. Spor turizmi alanyazınına bakıldığında, spor turistlerinin ziyaret amaçlarında veya tekrar ziyaret etme niyetlerinde, destinasyon görünüm algısının (imaj) etkili olduğu bulunmuştur (Kurtzman & Zauhar, 2005). Bu açıdan halkın ve yerel paydaşların da dahil olduğu etkin bir imaj ve kimlik belirleme çalışması yapılmalıdır.

İzmit ilçesi kendi adıyla anılan ve Türkiye'nin 5. Büyük gölüne sahiptir. Doğal kaynaklar ve elverişli iklimi bakımından her anlamda spor etkinliklerine ev sahipliği yapma potansiyeline sahiptir. Hem doğa turizmi (Sansarak Kanyonu kamp ve dağ yürüyüşü) hem de özellikle su sporları açısından spor turizmi potansiyeli yüksek bir ilçedir ancak konaklama kapasitesini ve çeşitlendirmesini henüz gerekli düzeye çekememiştir. Bu durum, özel ilgi alanlarını spor tatillerine dönüştürmek isteyen ziyaretçilerin ve spor turistlerinin kalış sürelerinin uzatılmasında da negatif etkili bir durumdur. Spor turizmine olan mevcut talep ve yaratılması mümkün olan taleple dengeli bir arz oluşturulmalıdır.

Öte yandan ilçenin Cittaslow ağına dahil olmuş olması, bu tür süreçlerin planlamasında (taşıma kapasitesi, sürdürülebilirlik, çevre duyarlılığı, sorumlu turizm anlayışı gibi) hassasiyet gerektirmektedir.

4. Göçebe Oyunları gibi mega boyutta ülke geneline katkılar sağlayacak bir etkinliğe ev sahibi olarak seçilmesi sahip olduğu potansiyelin en büyük göstergesidir. Fiziki kapasitesine bu etkinlik sayesinde yeni çevreye duyarlı tesislerin inşa ediliyor olması İzmit'in ayrıca spor turizmi destinasyonu olarak ta var olmasına büyük destektir.

2019-2023 yıllarını kapsayan 11. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları kapsamında, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı arasında spor turizmi alanında politikaların isabetli bir şekilde belirlenmesi, spor turizmine elverişli bölgelerin ve alanların tespiti ve değerlendirilmesi için bir yol haritası oluşturulması kararı alınmıştır. Bu çerçevede, aynı zamanda bu kulvarda da yer alabilmesi için ivedilikle İzmit (Spor) Turizm Master Planının oluşturulması ve stratejik adımların belirlenmesi gerekir.

Araştırma sürecinde İzmit'i ziyaret eden yerli ve yabancı güncel turist sayısı verilerine ulaşamamıştır. İzmit Müzesinin tadilat nedeniyle 2020 yılına kadar kapalı olması ve Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2019 yılına kadar veri erişimi sağlaması ziyaretçi giriş çıkış sayılarının kayıt altına alınamamasına sebep olmuştur. İlçenin turizm istatistiklerinin izlenebilirliğinin olmaması büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle İzmit turizm izleme ve raporlama merkezi kurulmalı ve turizm amaçlı (spor, kültür, vs.) yerli yabancı ziyaretçi sayıları ile beraber turizmin yarattığı girdi de raporlanabilmelidir.

Çalışmanın kavramsal olarak ele alınması en büyük sınırlılığdır. Ancak disiplinler arası sayısız çalışmaya konu olmuş İzmit ilçesinin alternatif turizm türlerine yönelik çalışma çok azdır. Bu çalışmanın da özellikle spor turizmi gelişimi açısından yapılacak deneysel çalışmalara zemin oluşturacağı düşünülmektedir. Spor turizmi özelinde hem nitel hem de nicel açıdan paydaşların dahil olduğu derinlemesine inceleme çalışmaları gelecekte planlanabilir.

Kaynakça

- Akyol, C., & Akkaşoğlu, S. (2021). Alternatif Turizm Türlerinin Destinasyonlara Katkısı: Artvin ve Spor Turizmi. *Journal Of Humanities And Tourism Research*, 11(1), 177-194.
- Andrews, D. (2006). *Sports-Commerce-Culture: Essays on Sport in Late Capitalist America*, Peter Lang, NewYork, NY.
- BEBKA, (2012). https://www.bebka.org.tr/admin/datas/sayfas/198/iznik-ilce_raporu_1568787296.pdf. Erişim Tarihi: 10.07.2022
- Çetiner, H. (2022). Spor Turizmi Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(1), 257-268.
- Dubinsky, Y. (2022). Sport-tech diplomacy: exploring the intersections between the sport-tech ecosystem, innovation, and diplomacy in Israel. *Place Brand Public Dipl* 18, 169–180. <https://doi.org/10.1057/s41254-020-00191-2>
- Eroğlu, O., & Kaynar, Ö. (2021). Muş İlinin Spor Turizmindeki Yeri ve Önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 1041-1059.
- Gürsoy, Y. (2016). Giresun ilinin spor turizmi açısından değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 9(45). 1080-1088.
- Hall, C.M. (2004). *Tourism: Rethinking the Social Science of Mobility*. Pearson Education, Melbourne.
- Higham, J.E.S., & Hinch, T.D. (2018). *Sport Tourism Development*. Channel View Publications: Bristol.
- Higham, J. (2021). Sport tourism: a perspective article, *Tourism Review*, 76(1), 64-68. <https://doi.org/10.1108/TR-10-2019-0424>.
- İzник Belediyesi (2022). <https://iznik.bel.tr>. Erişim Tarihi:10.07.2022.
- Karadeniz, E. & Güdük, T. (2020). Mersin ili spor turizmi potansiyelinin SWOT analiziyle değerlendirilmesi . *Journal of Tourism Theory and Research*, 6 (2) , 115-129.
- Kurtzman J., & Zauhar, J. (2005). Sports tourism consumer motivation, *Journal of Sport Tourism* 10(1), 21–31.25.
- Papanikos, G. (2002). Sport and City Marketing Strategy. Sport Tourism Conference, 21 February 2018, Nicosia, Cyprus.
- Turgut, F., (2021). Akçakoca'nın Spor Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *Journal of Academic Tourism Studies*, 2(1): 45-60.
- Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı (2019). <https://turkiyesporturizmicalistayi.gsb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 10.07.2022.
- www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/SportsandHumanRights.aspx. Erişim Tarihi: 30. Haziran.2022.
- Usta, K.M. (2005). İnanç turizmi potansiyeli açısından İzник'in değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.
- Yalman, B. (2003), İzник. İstanbul: İniform Matbaacılık.
- Yeşil, M. (2015). Antalya'da Spor Turizmi: Mevcut Durumun Tespiti. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Antalya.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde TURİB Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Çalışmada etik kurul onayı gerektiren bir veri toplama yöntemi uygulanmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. Yazar: %100

Extended Summary

A New Alternative Tourism Potential for İznik (Nicea): Sports Tourism

Emel ADAMIŞ*

Tourism and sports are two important sectors completing each other. As a country rich in climate and geographical conditions, Turkey has a high potential for alternative tourism types and especially for sports tourism activities; however, it is clear that it has not yet received the share it deserves from sports tourism. In the study, it is aimed to determine and evaluate the potential and make suggestions on the current situation of Iznik (Nicea), which is known as the capital of civilizations and is attracting local and foreign audiences by hosting both local, national and international sports events.

Home to four great empires (Roman, Byzantine, Seljuk, Ottoman) in history, Iznik stands out with its historical, architectural and geographical richness. Iznik, which is an open-air museum in terms of the traces it bears, was declared a 'historical urban site' in 1988 by the Ministry of Culture and Tourism, Bursa Cultural and Natural Heritage Preservation Board (İznik Municipality, 2022) and was also included in the UNESCO World Heritage candidate list.

UNWTO (United Nations World Tourism Organization) data shows that 10% of international travel and tourism revenues worldwide in 2016 originated from sports tourism, the share of sports tourism in the tourism sector reached 25% in some destinations, and this rate is even higher in countries such as Australia and New Zealand (55%). At the same time, while the annual growth rate of global tourism is around 4-5%, it is stated that the annual growth rate of sports tourism is around 14% (UNWTO). According to the TURSAB 2014 sports tourism report, the share of sports tourism in Turkey in total tourism is around 1.5-2%, and most of the share is limited to golf and football.

It is clear that Turkey has not yet received the share it deserves from world sports tourism. In order for sports tourism activities to take place in a region, it is important to provide criteria such as food and beverage, accommodation, transportation and qualified facilities, as well as suitable geographical and climatic conditions. From this point of view, in this theoretical study, it is aimed to evaluate the sports tourism potential of Iznik district of Bursa province, which has recently tried to make its name known with sports activities, and to determine its current situation and make suggestions. Secondary data and field observations of the researcher were used in the study, and up-to-date statistical data that could be obtained by contacting Iznik Municipality, District Governorship, Iznik Youth and Sports District Directorate were requested, and an evaluation was made on the obtained data.

Being selected as the host of an event that will contribute to the whole country in mega size, such as the 4th Nomad Games, is the biggest indicator of its potential. The fact that new environmentally friendly facilities are being built to its physical capacity thanks to this event is a great support for Iznik's existence as a sports tourism destination.

The study concluded some important points. Firstly, the lack of traceability of the tourism statistics of the district poses a major problem. In order to determine the direction as an alternative tourism product, the (sports) tourism master plan of the district should be prepared immediately. Secondly, accommodation facilities and infrastructure is not adequate and should be improved. A balanced supply should be created considering the current demand and potential demand for sports tourism. Finally, in terms of natural resources and favorable climate, it has the potential to host sports events in every sense. It is a district with a high potential for sports tourism both in terms of nature tourism (Sansarak Canyon camping and mountain trekking) and water sports.

* Corresponding author at: Bursa Uludağ Üniversitesi İznik Meslek Yüksekokulu, Turist Rehberliği Programı,
E-posta: emeladamis@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6445-005X